

**Tiercé Ladbroke SA**  
**vastaan**  
**Euroopan yhteisöjen komissio**

Kumoamiskanne — Valituksen hylkääminen — 86 artikla —  
Relevantit markkinat — Yhteinen määräävä markkina-asema —  
Kieltäytyminen lähetyksisenssin myöntämisestä — 85 artiklan 1 kohta —  
Lauseke, jolla kielletään edelleenlähettäminen

Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tuomio (laajennettu toinen  
jaosto) 12.6.1997 ..... II - 927

**Tuomion tiivistelmä**

- Toimielinten säädökset, päätökset ja muut toimet — Perusteluvelvollisuuden laajuus —  
Komission päätös hylätä kilpailusääntöjen rikkomista koskeva valitus — Viittaaminen ase-  
tuksen N:o 99/63/ETY 6 artiklan mukaisesti lähetettyyn kirjeeseen  
(EY:n perustamissopimuksen 190 artikla; neuvoston asetuksen N:o 17 3 artikla; komission ase-  
tuksen N:o 99/63/ETY 6 artikla)*
- Kilpailu — Määräävä markkina-asema — Relevantit markkinat — Markkinoiden määrit-  
telyperusteet  
(EY:n perustamissopimuksen 86 artikla)*

3. *Kilpailu — Määräävä markkina-asema — Relevantit markkinat — Markkina-alueen määrittelyperusteet*  
(EY:n perustamissopimuksen 86 artikla)
4. *Kilpailu — Määräävä markkina-asema — Hevoskilpailujen ääntä ja kuvaa koskevat immateriaalioikeudet — Immateriaalioikeuksia ei ole käytetty jäsenvaltion markkinoilla suoraan eikä välillisesti — Kieltäytyminen myöntämästä vedonlyöntiyritykselle lisenssiä tämän jäsenvaltion alueelle — Kieltäytyminen ei ole määräävän markkina-aseman väärinkäyttöä*  
(EY:n perustamissopimuksen 86 artikla)
5. *Kilpailu — Yritysten väliset yhteisjärjestelyt — Immateriaalioikeuksien käyttäminen — Yksinoikeuslisenssin myöntäminen — Kilpailun rajoittaminen — Edellytykset, joilla yksinoikeuslisenssin myöntäminen on kilpailunrajoitus*  
(EY:n perustamissopimuksen 85 artiklan 1 kohta)
6. *Kilpailu — Yritysten väliset yhteisjärjestelyt — Kilpailua rajoittava vaikutus — Käsite — Sopimuspuolten kieltäytyminen myöntämästä kolmannelle immateriaalioikeuksien käyttämistä koskevaa lisenssiä*  
(EY:n perustamissopimuksen 85 artiklan 1 kohta)

1. Se, täyttääkö yhteisön säädös, päätös tai toimenpide perustamissopimuksen 190 artiklassa määrätyn perusteluvollisuuden, riippuu toimen luonteesta ja siitä asiayhteydestä, jossa se on annettu. Tämän vuoksi päätöksen perusteluja koskevat vaatimukset ovat huomattavasti lievemmat, jos asianomainen on ollut läheisesti mukana päätöksen hyväksymiseen johtavassa prosessissa ja tämän vuoksi tuntee ne syyt, joiden vuoksi hallinto on katsonut, ettei asianomaisen vaatimusta voida hyväksyä.

Tämän vuoksi komission päätöstä, jolla se hylkää kilpailusääntöjen rikkomista koskevan valituksen, on riittävästi perusteltu, kun siinä viitataan valittajalle asetuksen N:o 99/63/ETY 6 artiklan mukaisesti lähetetyssä kirjeessä oleviin perusteluihin

toistamatta näitä perusteluja nimenomaisesti, ja näin ollen siinä esitetään riittävän selvästi syyt, joiden perusteella valitus hylätään, joten valittaja voi puolustaa oikeuksiaan yhteisöjen tuomioistuimissa ja yhteisöjen tuomioistuimet voivat valvoa päätöksen laillisuutta.

2. Perustamissopimuksen 86 artiklaa sovellettaessa relevantteihin tuotteen tai palvelujen markkinoihin kuuluvat tuotteet tai palvelut, jotka voidaan korvata toisillaan tai jotka ovat riittävässä määrin vaihdettavissa toisiinsa paitsi niiden objektiivisten ominaisuuksien perusteella, joiden vuoksi tuotteilla tai palveluilla voidaan tyydyttää kuluttajien jatkuvat tarpeet, myös relevanteilla markkinoilla vallitsevien kilpailuolosuhteiden sekä kysynnän ja tarjonnan rakenteen perusteella.

3. Perustamissopimuksen 86 artiklan luomassa järjestelmässä markkina-alueen määrittely, kuten tuotemarkkinoidenkin määrittely, edellyttää taloudellista arviointia. Markkina-alueeksi voidaan määritellä alue, jolla kaikkia asianomaisia taloudellisia toimijoita koskevat samanlaiset tai riittävän samankaltaiset objektiiviset kilpailuolosuhteet.

4. Kun hevoskilpailujen äänen ja kuvan markkina-alue jakautuu erillisiin kansallisiin markkinoihin ja kun jäsenvaltiossa A hevoskilpailuja järjestävät yhtiöt kieltäytyvät myöntämästä jäsenvaltiossa B toimivalle vedonlyöntiyritykselle järjestämiensä kilpailujen ääni- ja kuvalähetyslisenssiä ilman, että hevoskilpailuyhtiöt käyttäisivät immateriaalioikeuksiaan suoraan tai välillisesti valtion B markkinoilla, tämän kieltäytymisen ei ole katsottava olevan valtion B markkinoilla toimivien toimijoiden syrjintää eikä sen ole katsottava johtavan minkäänlaiseen kilpailun rajoittumiseen näillä markkinoilla. Kieltäytymistä ei voida myöskään pitää määräävän markkina-aseman väärinkäyttönä pelkästään sillä perusteella, että kolmannen, valtio C:n markkinoilla toimivilla vedonlyöntitoimistoilla on käytössään tällainen ääni ja kuva, koska valtioissa B ja C toimivien vedonlyöntitoimistojen välillä ei ole kilpailua.

Siinäkin tapauksessa, että hevoskilpailuja järjestävien yhtiöiden oma toiminta valtion B äänen ja kuvan markkinoilla ei olisi 86 artiklan soveltamisen kannalta ratkaiseva seikka, tällainen kieltäytyminen voisi kuulua 86 artiklan mukaisen kiellon

alaan ainoastaan, jos kyseessä olisi tuote tai palvelu, joka on välttämätön pääasiallisen toiminnan eli vedonlyöntitoiminnan harjoittamisen kannalta, koska mitään tosiasiallisesti tai mahdollisesti korvaavaa tuotetta tai palvelua ei ole, tai joka on uusi tuote, jonka markkinoille pääsyä vaikeutetaan, vaikka sillä olisi erityistä, jatkuvaa ja säännöllistä kulutuskysyntää. Hevoskilpailujen televisiolähetys, vaikka se onkin pelaajille tarjottava liitännäinen ja jopa toivottava palvelu, ei ole sinänsä välttämätön pääasiallisen toiminnan eli vedonlyöntin vastaanottamisen kannalta.

5. Pelkästään sen perusteella, että immateriaalioikeuden haltija on myöntänyt yhdelle lisenssinsaajalle yksinoikeuden yhden jäsenvaltion alueelle kieltäen edelleenlisensioinnin määrättyä aikana, ei vielä voida katsoa, että tällaista sopimusta on pidettävä perustamissopimuksessa kielletyn yritysten välisen yhteisjärjestelyn kohteena, toteuttamistapana tai seurauksena. Immateriaalioikeuden ja siitä johtuvan, luovutetun oikeuden käyttäminen voivat kuitenkin kuulua perustamissopimuksen 85 artiklan 1 kohdassa olevan kiellon alaan sellaisessa taloudellisessa tai oikeudellisessa yhteydessä, jonka seurauksena kyseessä oleva toiminta rajoittuu huomattavasti tai kilpailu markkinoilla vääristyy markkinoiden erityispiirteiden vuoksi.

6. Perustamissopimuksen 85 artiklan 1 kohdassa oleva kielto koskee kaikkia sopi-

muksia, yritysten yhteenliittymien päätöksiä ja yritysten yhdenmukaistettuja menettelytapoja, joiden tarkoituksena tai vaikutuksena on estää tai rajoittaa sopimuspuolten välistä olemassa olevaa tai potentiaalista kilpailua, tai kilpailua, joka voisi vallita toisaalta sopimuspuolten tai yhden sopimuspuolen ja toisaalta kolmansien osapuolten välillä.

Tästä seuraa, että kahden tai useamman yrityksen välinen sopimus, jonka tarkoituksena on kieltää immateriaalioikeuksien käyttölisenssin myöntäminen kolmansille, ei jää perustamissopimuksen 85 artiklan 1 kohdan soveltamisalan ulkopuolelle pelkästään siksi, että yksikään sopimuspuolista ei ole myöntänyt kolmansille tällaista lisenssiä relevanteilla markkinoilla ja että sopimus ei millään tavalla heikennä muiden yritysten sen hetkistä kilpailuasemaa.

Vaikka onkin totta, että koska relevanteilla markkinoilla ei tällä hetkellä ole kilpailua, tällaista kieltäytymistä ei voida pitää syrjivänä eikä niin ollen perustamissopimuksen 85 artiklan 1 kohdan d alakohdan soveltamisalaan kuuluvana, tällainen sopimus, jonka tarkoituksena on lisenssin epääminen, voi kuitenkin vaikuttaa rajoittavasti potentiaaliseen kilpailuun relevanteilla markkinoilla, jos se estää kaikkia sopimuspuolia tekemästä suoraan kolmansien kanssa vapaasti sopimuksia immateriaalioikeuksien käyttölisenssien myöntämisestä, ja jos se siten estää sopimuspuolia ryhtymästä kilpailemaan muiden sopimuspuolten kanssa relevanteilla markkinoilla. Lisäksi tällainen sopimus voi vaikuttaa siten, että sillä perustamissopimuksen 85 artiklan 1 kohdan b ja c alakohdassa tarkoitettulla tavalla "rajoitetaan tai valvotaan — — markkinoita" ja/tai "jaetaan markkinoita".